

ופניהם איש אל אחיו

ישראל אומן

ספר שמות, פרשת תרומה, פרק כ"ה, פסוקים י"ז-כ"א:

וְעָשִׂיתָ כִּפָּרֶת, זָהָב טָהוֹר, אֲמָתִים וְחָצִי אַרְכָּה,
וְאֵמָה וְחָצִי רַחֲבָה. וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרָבִים, זָהָב;
מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם, מִשְּׁנַיִ קָצוֹת הַכִּפָּרֶת. ...
וְהָיוּ הַכְּרָבִים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה, סְכָכִים
בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכִּפָּרֶת, וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל-אָחִיו;
אֶל הַכִּפָּרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרָבִים. וְנָתַתָּ אֶת
הַכִּפָּרֶת עַל הָאָרוֹן מִלְּמַעַלָּה; וְאֶל הָאָרוֹן תִּתֵּן אֶת
הָעֵדֻת, אֲשֶׁר אֶתָּן אֵלֶיךָ.

**מסכת שבת, דף ל"א, עמוד א': שוב מעשה בנכרי אחד
שבא לפני שמאי; אמר לו, גיירני על מנת שתלמדני
כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו
באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה (גייר
אותו). אמר לו, דעלך סני לחברך לא תעביד (השנוא
עליך, אל תעשה לחברך). זו היא כל התורה כולה,
ואידך (והיתר) פירושה הוא; זיל גמור (לך למד).**

**רש"י: "ריעך וריע אביך אל תעזב" (משלי), זה הקב"ה, אל
תעבור על דבריו, שהרי עליך שנאוי שיעבור חברך על דבריך.
לשון אחר: חברך ממש, כגון גזילה, גניבה, ניאוף ורוב המצוות.**

שמות רבה פרק מ"ז, סימן ו':

עשרת הדברות כיצד היו עשויין?

ה' על לוח זה וה' על לוח זה,

כדברי ר' יהודה.

אנוכי ה'

לא תרצח

לא יהיה

לא תנאף

לא תשא

לא תגנוב

זכור את

לא תענה

כבוד את

לא תחמד

לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
מַלְאכָה אֲתֶה וּבִנְךָ וּבִתְךָ עֲבָדֶיךָ
וְאִמְתֶּךָ וּבַהֲמֹתֶיךָ וּגְרֶיךָ אֲשֶׁר
בְּשַׁעְרֶיךָ. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה
יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת
הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ.

כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן
יֵאָרְכוּן יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ.

לֹא תִרְצָח.

לֹא תִנְאָף.

לֹא תִגְנוֹב.

לֹא תַעֲנֶה בְּרַעַךְ עַד שָׁקֵר.

לֹא תַחְמֹד בֵּית רַעַךְ. לֹא תַחְמֹד
אִשֶּׁת רַעַךְ וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ וְשׂוֹרוֹ
וְחָמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרַעַךְ.

אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים.

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל
פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה
אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ
מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת
לָאָרֶץ. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא
תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל
קָנָא פֶקֶד עֵוֹן אָבֹת עַל בָּנִים עַל
שְׁלֹשִׁים וְעַל רְבַעִים לְשֵׁנָאִי. וְעָשָׂה
חֶסֶד לְאֵלִפִּים לְאֵהָבִי וּלְשֹׂמְרֵי
מִצְוֹתַי.

לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְשׂוֹא כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר
יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׂוֹא.

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל
מַלְאכֹתֶיךָ. וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת

אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים.
לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי. לֹא
תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם
מִתַּחַת לָאָרֶץ. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא
תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא פֶקֶד
עֵינָי אֲבֹת עַל בָּנִים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רַבְעִים
לְשָׁנָאִי. וְעָשֵׂה חֶסֶד לְאֲלֹפִים לֹא־הֵבִי וְלִשְׁמֹרֵי
מִצְוֹתַי.
לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא כִּי לֹא
יִנְקָה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוּא.
זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. שֵׁשֶׁת יָמִים
תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלֶאכֶתֶךָ. וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֶאכֶה
אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדֶּךָ וְאִמָּתֶךָ וּבְהֵמָתֶךָ וּגְרֶךָ
אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר
בָּם וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת
יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ.
כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ
עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ.

לֹא תִרְצָח.

לֹא תִנְאָף.

לֹא תִגְנוֹב.

לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֶךָ עֵד

שָׁקֵר.

לֹא תַחֲמֹד בֵּית רֵעֶךָ.

לֹא תַחֲמֹד אִשְׁתֵּי רֵעֶךָ

וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ וְשׁוֹרוֹ

וְחֹמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ.

מסכת אבות, פרק ג, משנה י"ג:

**הוא (ר' חנינא בן דוסא) היה אומר, כל
שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום
נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה
הימנו, אין רוח המקום נוחה הימנו.**

מדרש זוטא על שיר השירים, פרשה ראשונה, פרק א'

בארץ אי אפשר לשור לראות את הארי, שהרי שונא לשור. אבל במרום השור והארי שניהם במרכבה ושלוש ביניהם, ואוהבים זה לזה, שנאמר ופניהם איש לאחיו, שהיו נוהגים אהבה ורעות, שנאמר עושה שלום במרומיו.

וארא ... דמות ארבע חיות ... ודמות פניהם פני אדם, ופני אריה אל הימין לארבעתם, ופני שור מהשמאל לארבעתן, ופני נשר לארבעתן (יחזקאל א, ד-י).

מסכת בבא בתרא, דף צ"ט, עמוד א':

כיצד הן עומדין? ר' יוחנן ור' אלעזר: חד אמר פניהם איש אל אחיו, וחד אמר פניהם לבית. ולמאן דאמר פניהם איש אל אחיו, הא כתיב (דברי הימים ב, ג) ופניהם לבית? לא קשיא; כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום.

רש"י: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום: הם הופכים

פניהם זה לזה ...

**מסכת שבת, דף ל"א, עמוד א': שוב מעשה בנכרי אחד
שבא לפני שמאי; אמר לו, גיירני על מנת שתלמדני
כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו
באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה (גייר
אותו). אמר לו, דעלך סני לחברך לא תעביד (השנוא
עליך, אל תעשה לחברך). זו היא כל התורה כולה,
ואידך (והיתר) פירושה הוא; זיל גמור (לך למד).**

מדרש לקח טוב, פרשת תרומה:

**כשאמר משה רבינו לא תעשה לך פסל וכל תמונה,
נאמר לו ועשית שנים כרובים זהב. וכן כיוצא באלו,
כמו פרשת יבום - וערות אחיך, לא תלבש שעטנז -
גדילים תעשה לך, מחלליה מות יומת - וביום השבת
שני כבשים; אלה וכיוצא בהן ברצון אחד נאמרו.**

**רש"י על הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ):
זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו. וכן מחלליה מות יומת -
וביום השבת שני כבשים; וכן לא תלבש שעטנז - גדילים
תעשה לך; וכן ערות אשת אחיך - יבמה יבא עליה. הוא
שנאמר, אחת דיבר אלוקים שנים זה שמענו.**

ספר ויקרא, פרשת קדושים, פרק י"ט, פסוק י"ח:

וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ,

אֲנִי ה'.